

Sec. 435½, P. L. & R.
U. S. POSTAGE
1c. Paid
PITTSBURGH, PA.
Permit No. 625

Volume II. Évfolyam.

1932 Augusztus 15.

Number 8. szám.

Published and
edited at 161
Hazelwood Ave.
Pittsburgh, Pa.

Subscription
\$1.00 a year
The
only Hungarian
Lutheran paper
in America.

ERŐSVÁR

MIGHTY FORTRESS

Windsor, Ont. Canada
1148 Benjamin Ave.
Alex. Mózes
161 Hazelwood Ave. Pittsburgh, Pa.

Előfizetési ár
egy évre 1 dollár

Az
egyetlen amerikai
Magyar Evangélikus
Lap.

Az első kanadai evangélikus magyar templom.

1932 július 31-e nevezetes napja volt a kanadai magyar evangélikusságnak. Ezen a napon lett felszentelve Windsoron, ennek a szép kanadai határvárosnak magyar negyedében az első evangélikus templom, paplak és iskola. EZ AZ ELSŐ EVANGÉLIKUS MAGYAR TEMPLOM KANADA TERÜLETÉN. A templomszentelési ünnepség a legfelelőbb egyházi szertartások közepette történt meg.

Reble János, a kanadai Evangélikus Zsinat püspöke megható szavak kíséretében nyújtotta át az egyház lelkészének Papp János Lászlónak a templom kulcsát és az 'Erős Vár a Mi Istenünk' hatalmas hangjai mellett vonult be a templomszentelő gyülekezet július 31-én reggel a virágdiszbe öltöztetett templomba. Ezen az istentiszteleten a következő lelkészek vettek részt: Reble János püspök, Tappert Ernő, az idegen missziók központi szuperintendánsa, Papp János László, helyi lelkész, Becker Jakab, a Luther Szövetség elnöke, Ruzsa István, Oberlinből, Ruzsa Jenő Hamiltonból, Szebik Károly Bridgeportról, Leffler Andor Pittsburghból és a helyi angol és szász lelkészek. A délelőtti istentiszteleten Ruzsa István lelkész ur hirdette az Isten Igéjét, a prédikáció, mely tele volt gazdag történelmi vonatkozásokkal, nem hagyott szemet szárazon. Ruzsa István lelki szemei előtt megjelentek azok a küzdelmes napok, mikor az első magyar evangélikus templomot szentelt fel Cleveland városában és kérelme az volt, hogy az első kanadai magyar evangélikus templom hasonló missziói munkát végezzen, mint az Egyesült Államok első temploma. A délután folyamán angol istentiszteletet tartott a gyülekezet, melyen megjelent a város angol evangélikussága. Ez alkalommal az ígét Dr. Tappert hirdette. Az esti istentisztelet nyelve német volt, melyen megjelent Dr. J. J. Myers, a Pittsburghi Zsinat szuperintendánsa és a Windsoron missziós munkát

végző detroitai szász lelkész, Teuch tisztelendő ur is. Az ígét ez alkalommal C. C. J. Maass, a detroitai zsinat legidősebb lelkésze hirdette. Az esti istentisztelet után bankett következett, melyen úgy a helyi, mint a vidéki lelkészek szép számban vettek részt.

Mindazoknak a lelkében, akik ezen az ünnepségen részt vettek feledhetetlen nyomokat hagyott az a buzgóság és lelki elmélyülés, melyet találtak a gyülekezet tagjai között. Az új templomnak minden köve az igazi áldozatkészégről és hitről tesz tanubizonyságot. A nagyszerűen megtervezett épületnek minden elképzelhető munkáját maguk a hivek végezték el. Ők építették fel kezüknek munkájával Istennek dicsőségére ezt a házat. Két három szakmunkás kivételével minden munkát maguk a hivek végeztek. Munkanélküliségükben példát mutattak, hogy ha nem tudtak pénzzel hozzájárulni az építkezéshez, akkor kezük munkáját adták. A hitnek és lelkesedésnek igazi ragyogó példája ez a templom. Mind azok, akik ott voltunk gazdagabbá lettünk, megerősödtünk. Hitünk megszilárdult abban a mindig bebizonyosodó tényben, hogy ott ahol erős és öntudatos a hit és jelen van az Isten, minden lehetséges. A windsori, maroknyi evangélikus nép és a lelkes gyülekezetnek lánglelkű papja, Papp János László evangélikus lelkész ur, bebizonyították, hogy nincsen olyan nehézség, melyet le ne lehetne küzdeni, akkor, ha Kisztusba és az Ő tiszta evangéliumába vetett hitünk rendithetetlen.

Aldja meg a magasságos Ég az új templomot, legyen az az evangélikus magyarságnak ERŐS VÁRA Kanada földjén, gazdagítsa a gyülekezetet számban és minőségben és kegyelmében tartsa meg annak pásztorát, hogy lankadhatatlan hittel és szorgalommal közös hordozói legyenek annak a zászlónak, melyen áll az üres kereszt, a feláldozott és élő Krisztusnak szent jele.

A VASÁRNAPI ISKOLA CÉLJA ÉS FONTOSÁGA AZ AMERIKAI MAGYAR EVANG. GYÜLEKEZETI ÉLETÜNKBEN.

Irta: Ruzsa Jenő.

Testvéreim!

...Gyülekezeti életünk egyik legnehezebb s egyben legfontosabb problémája a vasárnapi iskola kérdése. Sokan, akik felületesen vizsgálják ezt a kérdést, még csak fogalmuk sincsen, hogy milyen óriási hordereje van ennek a kérdésnek, mert hiszen azt mondhatjuk, hogy az amerikai evang. magyar egyházaknak a létkérdése és jövője a vasárnapi iskola alapján nyugszik.

A magyarázat igen egyszerű és világos: magyar evang. egyházaink jelenjét az öntudatos érett ifjúság és az erős hitű felnőttek tábora biztosítja, míg jövőjének záloga a gyermek, a mely azonban kihalással van a jelenre is. Az a gyermek, amelyik szorgalmasan és örömmel jár a magyar evang. vasárnapi iskolába s itt megszokja, megszereti a gyülekezeti életet, az a gyermek úgy a későbbi ifjú kor valamint felnőtt korában is ragaszkodó tagja marad evangélikus magyar egyházának.

A vasárnapi iskola van hivatva oktatni a vallás tanait — felépíteni erős alapokra a gyermek hitéletét, lelkébe oltani az Isten félelmet, szülői tiszteletet, felebaráti szeretetet és erkölcsös életfelfogást, hivatva van előkészíteni a gyermeket a fogadalomtételre, hogy később öntudatosan megtudjon állni evang. hite mellett és az egyháznak buzgó és erős hitű építő tagja lehessen. Hivatva van megszerettetni és tudatosá tenni a gyülekezeti élet fontosságát, hogy oda mintegy második otthonába mindenkor örömmel lelki kényszertől indítatva és ne kényszerűségből menjen.

Ebben az óriási munkában a tanítónak és lelkipásztornak természetesen elsősorban a szülő kell hogy segítőtársa legyen, mert ezen segítők társak nélkül hiábavaló minden emberfeletti munka, hiába való minden becsületes törekvés, a célt sohasem fogjuk tudni elérni. Nézzük meg Testvéreim mi a helyzet máma, mi az oka annak, hogy az evang. gyülekezetek vasárnapi iskolái, amely biztosítéka a jövőnek, kétségbeesésre és örökös aggodalomra add okot. Mi az oka annak, hogy a magyar evang. szülők gyermekeinek csak egy igen kis százaléka az, aki szorgalmas látogatója a magyar ev. vasárnapi iskoláknak.

Szomorú tapasztalatok bizonyítják, hogy a lelkipásztorok és tanítók emberi gyarlósága mellett elsősorban a szülők gondatlansága, nem tördömsége az oka. Szinte kétségbe ejtő mennyire

züllesztő hatással van evang. egyházaink építő munkájába a szülők hanyagsága. Akinek mind-egy, hogy gyermeke melyik felekezet vasárnapi iskolájában hallgatja a vallásos oktatást. Számtalanszor megtörténik, hogyha megkérdezzük, hogy gyermeke melyik felekezet vasárnapi iskolájába jár, meg sem tudja nevezni azt. Mert mi a helyzet? Azokon a helyeken és sajnos különösen itt Canadában óriási területek vannak, ahol nincsen magyar evang. gyülekezet. A magyar ev. szülő, tegyük fel egy apa az András bácsi először azzal a nemes elhatározással, hogy gyermeke a magyar nyelvben is erősödjék, elküldi gyermekét más felekezet és különböző szekták vasárnapi iskoláiba, majd később magok a szülők is eljárnak ezen gyülekezetek Istentiszteleire, először csak hálából, mert a gyermeket tanítják. Na és mit látunk később. András bácsi már gondnoka és tiszteletbeli zászló cipelője a gyülekezetnek — mert igen erős ember, aki kidüllesztett mellett az élén halad a különböző kivonulásoknál és büszkén követik családja tagjai a gyermekek, vők, menyek és unokák — mert a magáról megfélekezett hű ember igen tisztelt személyiség lett a saját szemében, mert hát ő cipeli az "ászlót" — András bácsi Gondnok Ur! És így játsza át nagykiterjedésű evang. családját más vallás felekezeteknek és szektáknak. A hiuságban nem veszi észre, hogy az általa cipelt lobogóra légető betűkkel van írva "Te hitvány ember vagy, mert még csak hitet sem cseréltél, szóval nem a meggyőződés hozott ebbe a táborba, csak a hiuságod.

És annyira közömbössé válik drága evangélikus hitéhez, hogyha néha magyar ev. miszionárius tart lakóhelyén Istentiszteletet a viláért el nem menne és nem szégyeli kijelenteni, hogy bár evangélikus mégsem mehet, mert ott gondnok, presbiter vagy zászlóhordozó.

Egy másik igen sajnálatos jelenség a következő: Az evang. magyar szülő, mondjuk az a bizonyos András bácsi, nem beszél vagy csak töri az angol nyelvet és beállít hozzá egy angol lelkipásztor s kéri, hogy küldje gyermekét az ő Sunday schooljába, mert az közel is van, meg milyen sok szépet tanulhat ott a gyermek. A könnyelmű szülő, mert nem tud vele hosszabban értekezni, csak hogy lerázza a nyakáról, megígéri, hogy elküldi gyermekét, vagy gyermekeit a Sunday schoolba — még csak arra sem terjed ki a figyelme, hogy megkérdezze, milyen felekezet lelkipásztora az illető. És el is küldi ha nem is mindjárt, de két háromszori látogatás után bizonyosan. Pár hét múlva már csillagos papirokkal jön haza a Jóska gyerek a Sunday schoolból, ahol ő az első s nem sokára pedig már

családjával együtt ott ül az első sorban az idegen felekezet Istentiszteletein, bár semmit vagy csak igen keveset értenek a predikációból. És azt sem tudják, milyen hitfelekezet templomában ülnek, de ott ülnek, mert a Jóska gyerek az első csillagos pépert hoz haza minden áldott vasárnap. S idők multával ha ő maga nem is, de a Jóska gyerek elveszett az evang. magyar egyház számára. És ilyen és ehhez hasonló példák tömkellegét lehetne felsorakoztatni a magyar ev. szülő hanyagsága és nemtörődömsége mellett, amely mind mind gyengíti az evang. magyar siont.

Kérem Testvéreim, hol van mibennünk az ősök hitéhez való rendíthetetlen ragaszkodás; hogy állhat és hogy maradhat meg az ev. magyar sion, ha nemtörődömségből, könnyelműségből, hitvány hiuságból eláruljuk hitünket.

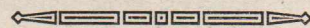
Tudom, hogy nehéz a helyzete a magyar ev. szülőnek az idegen határu légkörben tanuló gyermekével szemben, de mire való az a két hatalmas fegyver, amely minden szülő birtokában van — az egyik a leghatalmasabb szülői szeretet; a másik pedig a szülői szigor. E kettő felhasználásával tartsák a szülők elsőrendű és legfontosabb kötelességüknek, hogy gyermekeiket magyar ev. vasárnapi iskolai oktatásra küldjék — és ha nincsen módjában, jól nézze meg nem-e más felekezet-e az az angol gyülekezet, amelyre gyermeke lelki gondozását bizza.

Egy igen fontos problémája az ev. vasárnapi iskolának a tanítás nyelvi minemősége — milyen nyelven oktassuk a gyermekeket. Ma már több evang. magyar gyülekezetben foglalkoznak azzal a problémával, a magyar anyanyelv helyett az angol nyelvű előadásokat vezetik be, sőt több gyülekezetben már be is vezették. Nem lehet elvitatni, bármennyire is sok káros oldala van más szempontokból, hogy a gyermek azon a nyelven képezhető öntudatos hithű evangélikussá, amely nyelvet tökéletesen megért — de itt is vigyáznunk kell, mert sok olyan ev. magyar lelkész és tanító van, aki az ő hiányos angol nyelvtudásával még olyan eredményt sem tud elérni, mint amelyet a magyar oktatással elérhetne. Sőt sokszor nevetség tárgyává válik tanítványai előtt, ami igen súlyos következménnyel jár a gyermek előrehaladása szempontjából. Nem akarom azt állítani, hogy az angol nyelvű oktatás evang. szempontból nem hozza meg a kívánt eredményt; de az is tény és elvitathatatlan, mert megerősíti a tapasztalat és sok-sok előttünk álló példa, hogy az anyanyelven is lehet erős akarat, nagy munkával és kitartással gyönyörű eredményeket elérni. S így bármennyire igazolja is a

praktikusság és logika, hogy a gyermek az általa jobban beszélt angol nyelven könnyebben oktatható, én mégis azt mondom, hogy nem feltétlenül szükséges és helyes más szempontokra való tekintettel sutba dobni az anyanyelvű oktatást. (Visszavándorlás; szülők s maga az ev. magyar egyház jövője); s magyarnak megtartani felhasználva a legkisebb lehetőséget is. Van itt tanítóink, sok éves gyakorlattal és tapasztalatokkal rendelkező vezető embereink, akik tudnak adni directívákat, akik ki tudnak dolgozni egy tanítási módszert, amely párosítva az erős akarat, kitartó ernyedetlen munkával, föltétlen áldásos hatása lesz az evang. magyar vasárnapi iskola oktatására.

Szolgatársaim, lelkipásztorok, tanítók és mindazok, akik szívükön viselik az ev. magyar sion sorsát itt Amerika földjén; ne riadjatok vissza semmi nehézségtől, ne sajnáljatok semmi fáradtságot; ne kedvetlenítsen el a számos gátló körülmény — oktassátok a szülőket, ébresszétek fel a szunnyadó lelkiismeretet, hirdessétek családokban, egyeseknél, gyülekezetekben, minden helyen és minden alkalmmal az ev. magyar vasárnapi iskolának fontosságát; mert a szebb jövődönnek és erős evang. sionnak biztosítéka a magyar ev. vasárnapi iskolában igaz evangéliumi szellemben megalapozott gyermek.

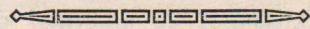
A Mindenható nagy Isten adjon nekünk ehhez a nehéz munkához erőt, egészséget, erős szívet és törhetetlen hitet. Ámen.

A Rádió-Istentiszteletek ideje.

A rádió istentiszteletek ideje 3.30 P. M. Eastern Daylight Saving Time, 2.30 Eastern Standard Time, 1.30 Central Time. A következő állomásokon keresztül lesz hallható az istentisztelet:

WEAF, New York, N.Y. WTAM, Cleveland, O.
 WEEL, Boston, Mass. WWJ, Detroit, Mich.
 WRC, Washington, D. C. WSAI, Cincinnati, O.
 WBEN, Buffalo, N. Y. CKGW, Toronto, Canada
 WCAE, Pittsburgh, Pa. WCIT, Hartford, Conn.

NYUGTÁZÁSOK.

Borbély István Buffalo-i megbízottunknak egy dollár előfizetési díjakat fizettek Szabó Zsuzsanna, Péter József és Mrs. Senfner; Pittsburghban: Csizmadia János és Biró Sándorné. Decker, Mich. Kovács Jakab. River Rouge, Mich. Király János. Adományokat küldtek: A Clevelandi Luther Márton Templom Egylet 5.00, a New Brunswicki Ev. Egyház 10.00 dollárt. Hálás köszönet az adományokért.

ERŐS VÁR

MIGHTY FORTRESS

A LUTHERAN MONTHLY FOR THE HUNGARIAN
LUTHERANS OF AMERICA.

Issued Monthly.

Editor: Andor M. Leffler.

Published at 161 Hazelwood Ave. Pittsburgh, Pa.

SUBSCRIPTION: 1 DOLLAR A YEAR.

ÜDVÖZLET.

Boldogság tölti el az otthon maradt anya szívét, ha hírét veszi, hogy messze idegenbe szakadt gyermekei testvérszeretettel összeölelkeznek és együtt ápolják az elhagyott szülői ház tradícióit.

Ilyen érzés vesz erőt a magyarhoni ág. hitv. evangélikus egyházon is, amikor arról értesül, hogy Északamerikában élő gyermekei Luther Szövetségbe tömörültek, úgy ápolják az alma mater nyelvét, hordozzák annak lelkét, igyekeznek megóvni a fokozatos elkallódástól és átmeneteni a jövőbe fiaik és azok fiainak számára a magyarhoni lutherániának dicső történelme folyamán kitermelt értékeit.

Ezzel az érzéssel köszöntöm az Északamerikába szakadt hittestvéreinket és kívánom, hogy Luther Szövetségük erősödjék, gyarapodjék, megalapítása jelentsen egy új gazdag virágzást ígérő fejlődés elindulását az amerikai magyar lutheránia történetében.

Meggyőződésem, hogy ez a tömörülés, amely az amerikai magyar evangélikusság különös adományainak hatékonyabb kifejezését biztosítja, míg egy felől fokozott mértékben teszi a magyar evangélikusságot az amerikai összevangélikusság jelentős tényezőjévé, másfelől növelni fogja az utóbbinak erkölcsi súlyát Északamerikában közéletében.

Ezt cselekedje az Isten lelkének segítő ereje!

Ilyen áldást esd az óhazai alma mater az amerikai magyar Luther Szövetségre.

1932 Julius 30.

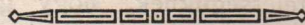
Báró Radvánszky Albert
egyetemes felügyelő.

A LUTHER SZÖVETSÉG HIREI.

Tekintettel arra, hogy lapzártáig a Luther Szövetség Harmadik Konvenciójának a jegyzőkönyve nem készült el, a Luther Szövetség Windsori Gyűléséről a lap következő számában fogunk részletesen beszámolni.

A Luther Szövetség Gyűlése augusztus 1. é. n. d. e. 10-kor nyílt meg hivatalosan istentisztelet keretében, melyen az összes lelkészek és delegátusok az Ur asztalához járultak. A megnyitó beszédet Becker Jakab, lelkész-elnök tartotta. Dr. Tappert meleg szavakkal üdvözölte a delegátusokat és beszédében rámutatott arra, hogy a magyar evangélikus munka a múltban rövidséget szenvedett s a misszió központ most mindent elkövet, hogy a múltban történt mulasztásokat pótolja. Ugyan csak kitért a szomorú politikai eseményekre, melyek a magyar nemzetet szétdarabolták és lelkének minden melegével óhajtja látni az időt, mikor igazság szolgáltatik a magyar nemzetnek.

A Konvenció keretein belül megtörténtek a különböző Bizottságoknak a jelentései, melyről hivatalos jelentést a jegyző-titkár, Szebik Károly fog adni a jövőben.

ÁGOSTAI HITVALLÁS ÉS A LUTHER SZÖVETSÉG.

Irta: Szebik Károly.

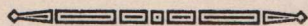
A Magyar Luther Szövetség ügye szent. Ezt mondatja velünk az Ágostai hitvallás. Hitvalló ősünk az Ágostai Hitvallásban mondták ki, hogy ők semmi másban nem hisznek, mint az egy Igaz Istenben, akinek kezében él és marad fel minden e nagy világon. A Luther Szövetség nem más, mint ennek az Igaz Istennek egyik eszköze, mellyel a szent ügyet fenntartani van hivatva a magyar evangélikusság itt Amerikában. Mert tudjuk mi mindnyájan, hogy időnk az elnyomatás ideje. Nem más nyom el minket, mint a saját elcsenevészedett öntudatlan mivoltunk. Ha ezt beismerjük, akkor félig nyert ügyünk van. Ha látjuk gyengeségünket, már megszűntünk gynegék lenni. Ha tudjuk, hogy Krisztus értünk jött erre a világra, értünk halt meg és értünk támadott fel, akkor azt is tudjuk, hogy nem hagy el minket. Ugyan ki ne hinne mind ezekben a Luther Szövetség tagjai közül? Ilyen szent ügy még nem volt soha a mi magyar evangélikus kezeinkben, mint a Luther Szövetség.

Nem csak szent, hanem a kegyelem ügye is a magyar Luther Szövetség. Mert amint a kegyelem adta az új magyar evangélikus munkásokat

itt Amerikában, hasonlóképpen a kegyelem adta a Luther Szövetséget is. Azt, hogy hallunk egymásról, tudunk egymásnak az álmairól, törekvéseiről, azt csupán a Luther Szövetségnek köszönhetjük. Azt gondoljátok talán, hogy ezt a Luther Szövetséget farizeusi képmutatás nem akadályozta munkájában? Hála az Istennek, hogy megmaradt a magyar evangélikus lélek részére a bűnbánat és megtérés igéje, bevallhatja nemtudott bűneit az Istennek és az a magyar evangélikus lelkész, akit a gyülekezet hívott el, feloldhatja bűnei alól.

A kegyes és szent Isten követeli a rendet az amerikai magyar evangélikusoktól. Követeli a magyar evangélikus ügyek rendezését. Isten minden egyikünknek szabad akaratot adott a világi dolgok pontos végzésére. Nem kiálthatja senki sem közlünk, hogy ő nem képes elvégezni a reá bízott feladatot. Ha Isten minden egyes evangélikus elé helyezte azt, hogy egyszer eljő Jézus itélni a világot, úgy a világi ügyekben ne várja senki, hogy másképpen segít meg Isten, minthogy saját erőnk és igyekezetünk által. Vigyázzunk, mert nem tanácsos az élő Isten kezébe esni.

Mik ezek a világi ügyek, melyek rendezésre várnak? Az Erős Vár következő számaiban hónapról hónapra fogom feltárni szemeitek előtt azokat az ügyeket, melyek feltétlenül megmagyarázásra és megértésre szorulnak.

NEM SZABAD FELEDNI.

ELEMÉR, diák

GYULA, másik diák

SÁRIKA, Gyula testvére.

ELEMÉR (bejön) Szervusztok! (Veszi le a kabátját és kalapját.)

GYULA (óráját nézi) Isten hozott. Jaj de pontos vagy!

ELEMÉR. Nem tehetek róla. Tudod az az ötvenötös villanyos csak akkor jön, amikor az ember nem akarja. Vagy egy fél órát vártam rá. Különben is csak egy félórát késtem.

SÁRIKA. Igaz. Nem mindenkinek erénye a pontosság! Van olyan aki hanyag és van olyan, aki

ELEMÉR (közbe vág) Pontos!

SÁRIKA. Csitt! Van olyan aki hanyag, van olyan aki hanyagabb és van olyan aki leghanyagabb. De hát maga Elemér pontos! Ugy-e? Kettőre igéri, fél háromra itt is van. Magánál csak a közönség pontosabb, mert ha nyolc órára ir-

juk ki az előadás kezdetét, kilencre biztosan összejön.

GYULA Ne bántsod mindig azt a szegény közönséget. Nem látod, hogy milyen türelemmel hallgat, pedig még nem hallott semmit.

ELEMÉR Te csak ne aggódj a közönség miatt. A közönség mind addig nagy figyelemmel fog hallgatni, amíg nem mondasz semmit, de mihelyt valami komolyabb dologról kezdünk beszélgetni egész biztosan ők is bele fognak kotyogni.

SÁRIKA Na hallja Elemér ezen igazán nem lehet csodálkozni. Ami magának komoly dolog, az bizonyosan untatni fogja a mélyen tisztelt közönséget.

ELEMÉR Ezt elhiszem. De azért . . .

GYULA Csitt! Te fiatal vagy még. S így jobb lesz ha nem kotyogsz bele az öregek dolgába, mert az nagyon nem szép dolog.

ELEMÉR Már ugyan miért?

GYULA Hát még azt sem tudod? No. Majd megmagyarázom. Nem szép dolog és pedig (ujján számolja) harmadszor — mert én idősebb vagyok. Másodszor — mert én okosabb vagyok. Meg először, mert . . .

ELEMÉR Idősebb és okosabb!

GYULA No! Most tudod?

ELEMÉR (meghajol) Igenis tudom. (Ujján számol) Idősebb és okosabb. Okosabb és idősebb . . .

GYULA (a közönséghez) Ugyebár tisztelt közönség a fiataliságot meg kell tanítani az öregek iránti tiszteletre Nem úgy van? (szünet, majd Elemérhez) Látod mindenki azt mondja, hogy nekem van igazam.

ELEMÉR (leül az asztal mellé) Most jut eszembe Sárika, hogy maga hívott engem. Valami fontos dolog lehet.

SÁRIKA (komolyan) Elemér? Hát már elfelejtette? . . . Már nem emlékszik?

GYULA (szintén komolyan) Nem tudod hanyadika van máma?

ELEMÉR Máma? . . . Várjunk csak . . . (felkiált) Hiszen máma van az évforduló Igen . . . a tiz éves évforduló . . . Hadd szoritom meg a kezeteiket . . . Gyula . . . Sárika . . . Hogy mennyit felejt az ember Amerikában . . .

SÁRIKA Pedig azt feledni nem lehet de . . . nem is szabad

GYULA Igazad van hugocskám nem is szabad

ELEMÉR Pedig olyan jó lenne felejtani . . . olyan jó lenne kitorúlni az életünkből azt az egy esztendő . . . azt a véres évet . . .

GYULA Igazad van . . . Jó lenne felejtani. De

nem szabad. Nem szabad felejteni, hogy az a kis falu ott a Maros mentén az én apám és a te apád faluja volt . . . Nem szabad felejteni, hogy van annak a falunak a határán egy kis darab föld, amit a te apád és az én apám veritékes munkája tört kenyérbe . . .

SÁRIKA És nem szabad felejteni a bogjas kemencét . . . A kis kert, amiben rezeda és muskátli illatozik . . . nem szabad felejteni azt a véres utolsó évet . . . Nem szabad . . . nem szabad . . .

ELEMÉR Nem szabad feledni azt a véres utolsó évet . . . Oh mért nem hagytok feledni? . . . Mikor úgy szeretnék.

SÁRIKA Mi mind szeretnék feledni. De ha nem lehet? El tudnám én feledni azt a jelenetet, mikor a románok bejöttek a kis falunkba és édes anyám az ablakon keresztül remegve nézte, a lövöldöző részeg katonákat, s akkor az egyik durván rákállított édes anyámra, hogy csukja be az ablakot, mert lelövi. És rá is tartotta a fegyvert. Erre szegény édes anyám úgy megijedt, hogy ott esett össze. Igen. Ők ölték meg az én édes anyámat . . . Ezt . . . ezt nem lehet elfelejteni . . . Nem, nem lehet . . . Nem tudom.

GYULA S te is hiába beszélsz Elemér. Te sem tudnál feledni . . . Különösen akkor nem, ha eszedbe jut a te édes apád . . . Meg a tisztelendő ur, akivel együtt haltak meg . . . akivel együtt védték meg a magyar templomot a szentségtörő durva kezektől . . .

ELEMÉR Ezt valóban nem lehet feledni . . . Emlékszem rá még most is, mintha máma történt volna . . . Késő este volt mikor a tisztelendő ur bekopogott hozzánk . . . sáros volt szegény . . . piszkos volt . . . Megállt a szoba közepén, én meg rémülten néztem rá az ágyból. Elmondta, hogy a románok a könyvtárat, az ősi evangélikus könyvtárat akarják elhurcolni . . . S az nap estére mondták, hogy jönnek . . . Hivta az édes apámat is segíteni, ne hogy kárt tegyenek a gaz rablók . . . Aztán másnap nagy temetés volt . . . megölték a tisztelendő urat, meg az áldott feleségét . . . meg a két kis gyermeküket . . . és az én édes apám is ott feküdt a haldoklók között . . . Mikor haza hozták már alig tudott lélekzeni . . . de azért nekem sugott valamit . . . oda huzta a fülemet az ajkához és azt mondta . . . fiam, édes fiam . . . csak okosan . . . nagyon okosan . . . élj . . . vigyázz . . . és az apád soha ne feledd . . . (lehajtja a fejét) Többet nem is szolt . . . se hozám . . . se máshoz . . .

SÁRIKA Ugy-e látod Elemér, hogy nem lehet feledni. Nem szabad feledni.

GYULA. NEM LEHET. . . .

ELEMÉR Nem szabad . . .

GYULA Hiszen, hogy is tudnánk . . . még ki se hiült a teste, se a te apádnak, se az én anyámnak, mikor ott a csillag-keresztes ősi templom előtt mondtunk bucsút a szülő falunknak, ahol nem volt többé maradásunk . . .

SÁRIKA Ott énekeltük el utoljára, hogy Jézus én bizodalمام, Örök életre vezérem . . .

ELEMÉR Igen, ott tettünk fogadalmat, hogy bár hol leszünk e földön, kettőt soha nem felejtünk . . . az édes apánktól kapott evangéliumi hitet és a magyar hazát . . .

SÁRIKA Igen . . . az evangélikus hitet — a csillag-keresztes templomot . . . a Magyar hazát . . . azt a kis falut a kanyargó Maros partján. . . .

GYULA (feláll — hangosan)

S azóta tiz esztendő telt el

Megrakodva buval és örömmel

Azóta már sok földet bejártunk

Sok templomnak harangját hallottuk

Sok folyamnak hüs vizéből ittunk

De azért mi mégis szomjasak maradtunk

ELEMÉR (feláll)

Jól mondtad pajtásom, szomjasak maradtunk

Mivel hogy a lelkünk odahaza hagytuk

Csillag tornyos templom, kicsi harang benne

Nincsen olyan zene, amely szebb lehetne

SÁRIKA

S nincsen olyan illat, mint a rozsmaringgé

Nincsen olyan szín sem mint a tulipánté

Még sohasem ettem izesebb kenyeret,

Mint boldogult anyánk nekünk sütogetett.

ELEMÉR (előre áll)

De mind ez a múlté . . . S mi nem azért jöttünk

Nagy Amerikába, hogy itten csak sirjunk

Hanem, hogy két karunk izmát megfeszítve

Istenünktől kapott agyunk latba vetve

Dolgozzunk, tanuljunk, gyűjtsünk sok sok kincset

Ugy-e ezért jöttünk? Ugy-e ezért küzdünk?

SÁRIKA

Igen azért jöttünk, igen azért küzdünk,

Hogy lelkünkbe mi sok kincset gyűjtsünk

Ha majd egy szép napon kikelet lesz otthon

Mint a kis méhecske virággal megrakva

Ugy megyünk majd haza Nagy Magyarországra.

GYULA

Addig meg csak csendben gyűjtsük mi a mézet

Hogy ha haza hívnak építeni minket

Legyen izmos karunk, legyen képzett agyunk

Uj Magyarorszáért, Nagy Magyarorszáért

Ugy majd dolgozhátunk.

Függöny.

EGYHÁZI HIREK.

DETROIT, MICH.

Istentisztelet vasárnap d. e. fél 10-kor angol, fél 11-kor magyar.

Szombati iskola minden szombaton d. e. 9—12 órákor. Nyári magyar iskola naponta d. e. 9—12 órákor július és augusztus havában.

Egyházi közgyűlés minden hónap negyedik vasárnapján d. u. 2 órákor.

Betegsegélyző egylet gyűlése minden hónap második vasárnapján d. u. 2 órákor.

Női oltáregylet gyűlése minden hónapban az egyleti gyűlést követő csütörtökön este 8 órákor.

Ifjúsági Kör gyűlése minden hónap első és negyedik csütörtökjén este 8 órákor.

Nyári iskolánk vizsgája augusztus 21-én, vasárnap d. u. 2 órai kezdettel lesz megtartva. A vizsgán magyar írás, olvasás, versek szavalása, énekek és magyar dalok éneklése, imádságok és vallási tárgyú kérdések lesznek. A vizsga után a gyermekek meg lesznek vendégelve.

Az Oltár Egylet pikniket rendez szeptember 5-én, Labor Day napján. A rendezőségnek az élén Koncz János testvérünk áll.

Szeptembertől kezdve ismét két istentiszteletet fogunk tartani. Egy angol és egy magyar nyelvűt. A fiatalságot ezuttal is kérjük arra, hogy pontosan látogassák az egyháza-t

BETHLEHEM, PA.

"Csikvándi bucsu" a Camp Lota Farmon. A gyülekezetnek azon tagjai, akik a györmegyei Csikvánd községből származtak gyülekezetünkbe, ősi szokásukhoz híven nagy pompával ünneplik meg szülőfalujuknak örömmünnepét, mely István király napját követő vasárnap, azaz augusztus hó 21-én van. Ezen a napon egy Nagy Pikniket fognak rendezni az egyházhoz tartozó csikvándi evangélikusok. A piknik rendezéséből a gyülekezet minden szervezete kifogja venni a részét. Tekintettel a nyomasztó gazdasági helyzetre, ez lesz a gyülekezet első piknikje. A belépti jegy 25 centben lett megállapítva, hogy mindenkinek alkalma legyen a pikniken részt venni.

YOUNGSTOWN, O.

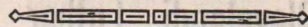
Sirkőavatás. Julius 24-én megható szertartás keretében szentelte fel a pittsburghi gyülekezet lelkésze Németh Sándor hittestvérünk nem régen elhunyt kedves és feledhetetlen neijének sirkővét. A gyász ünnepeken a jó barátok és hívek nagy serege vett részt.

Istentisztelet. Julius 24-én este 8 órai kezdettel istentisztelet volt tartva a Grace Lutheran Church kis termében, melyen szép számmal jelentek meg a hívek. Ezuttal is buzdítjuk a youngstowni magyar evangélikusságot, hogy hitéhez való szent ragaszkodással és odaadással táplálja lelkében az egyháza iránti szeretetet.

PITTSBURGH, PA.

Istentiszteletek. A lelkész távollétében július 31-én az istentiszteletet az egyház gondnoka Kardos József végezte. Az augusztus 14-i istentisztelet a gyermekek nyári iskolájának záróvizsgájával volt összekötve. Ez alkalommal a gyermek-kar énekelt.

Nyári iskolánk vizsgája augusztus 14-én a legnagyobb rendben folyt le. A fél 11-kor megtartott istentiszteletet egy kis lunch követte, mely után kezdetét vette a vizsga. Az istentiszteleten és a vizsgán mind-három iskolánkból részt vettek a gyermekek. Ezuttal is hálás köszönetünket fejezzük ki elsősorban a North-Sidei Független Dalkörnek, melynek tagjai oly szivesek voltak a nyár folyamán rendelkezésünkre bocsátani a Dalkör Chestnut Streeti helyiségét; ugyan csak Simon József testvérünknek megköszönjük, hogy egyik szobáját volt szives a South-Side-on végzett nyári munkánk rendelkezésére bocsátani. Nem mulaszthatja el a lelkész azt, hogy ezuttal mondjon a szülőknek köszönetet azért a nagyszerű segítségért, melyet nyújtottak az által, hogy gyermekeiket pontosan elküldték az iskolába. Ugyancsak köszönetet mondunk Molnár Gizellának, aki a tanításban nagy segítségére volt a lelkésznek a South Side-on és Turcsányi Gyulának, aki a North Side-i gyermekek tanításában segédkezett.

Mosolygás.

Sanyit a mama elvitte egy előadásra. Ez volt az első alkalom, hogy Sanyit nyilvános helyre vitték.

Amint a szupránó elkezdett énekelni, Sanyi borzasztóan izgatott lett és tágra nyílt szemekkel nézte a hadonászó karmestert.

"Miért fenyegeti az az ember a botjával azt a nénit?" — kérdezte Sanyi méltatlankodva.

"Ssss! Nem fenyegeti a bácsi a nénit."

De Sanyit ez nem győzte meg.

"Hát akkor a néni miért ordít?"

* * *

"A szeretet törvénye teljes összhangban van a törvény szeretetével."

BUFFALO, N. Y.

Istentisztelet vasárnap d. e. 11-kor.
 Vasárnapi iskola d. e. fél 10-kor.
 Presbiteri gyűlés a hónap első keddi estéjén 8 órakor.
 Nőegyleti gyűlés a hónap első szerda estéjén 8 órakor.
 Ifjúsági Egylet összejöveteleit tartja minden csütörtökön este 8 órakor.

Nyári Istentisztelet lesz augusztus 21-én vasárnap kint a szabadban a Vánkos farmon, mikor is az Ifjúsági Egylet tartja nagyszabású piknikjét. Az istentisztelet d. e. 11-kor kezdődik a szabad ég alatt. Délben közebed lesz, melyet a nőtestvérek készítenek el. Ez alkalomra Molnár Károlyné egy szép malacot adományozott.

**DETROITI, MICHIGANI, MAGYAR ÁG. HITVALLÁS-
 SU EVANGÉLIKUS (LUTHERÁNUS) FÉRFI ÉS NŐI
 BETEGSEGÉLYZŐ ÉS TEMETKEZÉSI EGYLET**

Alakult 1906 Szeptember 24-én.

Gyűléseit tartja minden hó második vasárnapján az evangélikus iskola helyiségében: Thaddeus és Sloan St. sarkán délután 2 órakor.

Az egylet tagja lehet 16 évtől 50 éves korig minden lutheránus vallású férfi és nő, vagy vegyes házasságban élők, ha az egyik fél lutheránus és tagja az egyletnek.

Havi díj 80 cent, melynek ellenében fizet összesen 500 dollár betegsegélyt; halálozás esetén 100 dollár temetési költséget és annyi haláleseti dollárt, ahány tagja van az egyletnek.

Elnök: Konec János, 406 So. Harbaugh Street, Detroit, Mich.; alelnök: Therry Laojs; jegyző: Mező János; pénztárnok: Tóth István, 8100 South Street, Detroit, Mich.; levelező titkár: Nagy István, 66- Schroeder Ave., akihez minden az egyletet érdeklő levél és megkezesés küldendő; valamint minden betegsegélyre szóló bizonyítványt, a rendes havi gyűlés előtt 3 nappal kézbesíteni kell a pontos kiszámítás miatt; házkezelő: Sofranko András; ajtóőr: Bedők János; pénztári ellenőr: Garab János; titkári ellenőr: Orbán Sándor; számvizsgálók: Mőgor Sándor és Blatnik Lajos; **bizalmi férfiak** (trustees): Blatnik István, Németh Kálmán és Bertalan János; férfi beteglátogató: Fejes József, 1135 So. Beatrice

Street, Detroit, Mich.; női beteglátogató: özv. Csapó Károlyné, 738 Cotterell Street.

Egyleti orvos: Dr. M. E. Kohn, 8100 West Jefferson Ave., Detroit, Mich. — Telefon: VInwood 2-1890.

Első fiók New Brunswick, N. J. Levelező titkár: Mihály Pál, 214 Hamilton St.

Második fiók Perth Amboy, N. J. Levelező titkár: Küzma János, 1011 State St.

Harmadik fiók Windber, Pa. Levelező titkár: Kan-kula János, 642 Railroad St.

Negyedik fiók Buffalo, N. Y. Levelező titkár: Zatykó János, 167 Esser Ave.

Ötödik csoport Windsor, Ont. Canada. Levelező titkár: Lehoczky István, 1560 Marennette St.

Hatodik csoport Montreal, Quebec Canada. Levelező titkár: Hegedüs Sándor, 2051 St. Christophe Str.

**A CLEVELANDI LUTHER MÁRTON B. S.
 ÉS TEMPLOM EGYLET.**

Alakult 1912 December 1-én.

Az Egylet gyűléseit tartja minden hó harmadik vasárnapján az Evangélikus Egyház iskola termében.

Elnök Bendes Zsigmond, Alelnök Dombi László. Jegyző Péntek Pál, 2779 East 124th St. Cleveland, Ohio. Pénztárnok Kozsár János. Pénztári titkár Balogh Ferenc. Ellenőrök Borbély Sándor, Trenka László és Bence Mihály. Számvizsgálók Varga István, Paulovics Károly és Nyári Márton. Házkezelő Bendes József. Zászló vívők Babinyecz Pál és Kovács Mihály. Hivatalos orvos Dr. Börm János

A CLEVELANDI ÁG. HITV. EV. OLTÁR EGYESÜLET

Alakult 1907 október 21-én.

Tisztikar az 1932-ik évre: elnök Nyári Mártonné, jegyző Dombi Lászlóné, 2957 East 115th St., pénztárnok Paulovics Károlyné, pénztári titkár Bors Károlyné, ellenőrök és számvizsgálók Bendes Lajosné és Varga Istvánné.

Az egyesület vagyona: 1,257.08 dollár. Havidíj 10 cent személyenkint.

Az egylet gyűléseit tartja minden hónap harmadik vasárnapján.

A Clevelandi Luther Márton Betegsegélyző és Templom Egylet

**KEDVEZMÉNYESEN VESZ FEL EGYHÁZSZERETŐ FÉRFIAKAT ÉS NŐ-
 KET ORVOSI BIZONYÍTVÁNY FELMUTATÁSÁVAL**

16 évtől 25 évig beállási díj nélkül,
 25 évtől 35 évig kedvezményes ár mellett,
 35 évtől 45 évig az alapszabály árai mellett.

**MINDEN JÓ EVANGÉLIKUSNAK HELYE VAN EBBEN AZ EGYLET BEN, MELY
 A HIT, REMÉNY ÉS TESTVÉRI SZERETET JEGYÉBEN MŰKÖDIK IMMÁR
 HUSZ ESZTENDŐ ÓTA.**

Jegyző címe: PÉNTEK PÁL, 2779 East 124th St., CLEVELAND, OHIO.